

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 522.



Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 3. januarja 1923.

ŠTEV. 1.

Pod lastno streho.

Z današnjo številko se je preselil »Trgovski list« pod krov lastne hiše, katero je dala postaviti Trgovsko-industrijska d. d. Merkur. Ko se je spomladi leta 1920. ustanovil konzorcij za izdajanje Trgovskega lista, je konzorcij takoj tudi mislil na lastno tiskarno. Nakup kake že obstoječe tiskarne pa ni bil priporočljiv, zato se je sklenilo, da se postavi lastno poslopje in namesti v njem nova in moderno urejena lastna tiskarna, katere bi odgovarjala vsem potrebam in zahtevam. Poudarjati moramo, da so bila gmojna sredstva konzorcija skromna in vse, kar se je napravilo, se je napravilo le z gmojno pomočjo nekaterih ljubljanskih trgovcev, kateri so s svojim imenom in s svojim premoženjem prevzeli jamstvo za konzorcij.

Nakupil se je potreben svet na stiku Simon Gregorčičeve ulice z Bleiweisovo cesto, nasproti vladne palače, in tam stoji sedaj enonadstropna in jako obsežna nova stavba, v kateri je nameščena naša Trgovska tiskarna, novo in najmodernejše urejeno tiskarniško poslopje. V poslopiju se nahajajo tudi lepi stanovanjski prostori za tri družine vodilnih nastavlencev tiskarne in Trgovskega lista, njegovi uredniški in upravni prostori ter uradni prostori za vodstvo tiskarne.

Tiskarna je začela sedaj obratovati in zato se je preselil v svoje nove prostore tudi Trgovski list, ki je dobil s tem varno zavetje.

Slovenska trgovina je ustanovila važno gospodarsko podjetje, na katero je lahko ponosna. Večkrat slišimo očitke, da so slovenski trgovci bolj počasni. Včasih cika ta očitek celo na starokopitnost. Nekaj resnice tiči za tem, ali je to v čast in ugled naše trgovine. Naši trgovci so res bolj počasni v svojih sklepih, jako previdni, večkrat celo preveč oprezni, zato pa uživa naša trgovina najboljši glas radi svoje zanesljivosti in poštenosti. Kadar se naš trgovec odloči za kako reč, tedaj je odločitev resna in tudi rodi kaj resnega in poštenega. Vsa podjetja naše trgovine stoje na dobrih nogah in uživajo zaupanje. Trudapolna je bila ustanovitev konzorcija za Trgovski list, ali ko je bil storjen začetek, se je začelo obsežno in uspešno delo.

Iz konzorcija za izdajanje Trgovskega lista je nastala Trgovsko-industrijska družba Merkur d. d. Vsak slovenski trgovec je lahko član družbe in tedaj je tudi naša Trgovska tiskarna last vsega slovenskega trgovstva.

Naša dolžnost in naše koristi zahtevajo, da podpiramo to svoje podjetje.

Način in namen protokolacije firme.

Protokolacija je vpis imena tvrdke, t. j. firme v trgovski register. Slednji se vodi v Sloveniji pri deželni kot trgovskem sodišču v Ljubljani in pri okrožnih kot trgovskih sodiščih v Celju, Mariboru in Novem mestu za tvrdke doličnega zbornosodnega okoliša.

Trgovski register obstoji iz treh knjig, in sicer iz A-registra za posamične trgovce, javne trgovske družbe in komanditne družbe, B-registra za akcijske in akcijsko-komanditne družbe ter C-registra za družbe z omejeno zavezo. Za zadruge obstoja poseben združni register.

V naslednjem se omejujemo na A-register ter na posamične trgovce in na trgovce, združene v javne trgovske družbe (družabnike, kompanjone).

Posamezen trgovec je opravičen in obenem dolžan vpisati se v trgovski register ali z drugimi besedami: protokolirati svojo tvrdko, ako plačuje gotov znesek pridobinskega davka, in sicer če stanuje (obratuje) v Ljubljani in Mariboru, najmanj 80 Din., v ostalih krajih pa 50 Din. letno. Take trgovce imenuje trgovski zakon popolne, mi bi jih zvali večje v nasprotju s takozvanimi malimi trgovci, h katerim se prištevajo tudi branjevci, krošnjari, starinarji in podobni.

Isto, kakor za večjega posamičnega trgovca, velja tudi za javno trgovsko družbo.

Kakor trgovec, tako je upravičen in obvezan, da protokolira svojo tvrdko, tudi oni rokodelci, ki plača najmanj 80, odnosno 50 dinarjev letnega dohodninskega davka, ako nakupuje blago, da tako ali predelano, odnosno

obdelano razpečava, ali če blago prevzema v predelavo, odnosno obdelava, ako zato obrat podjetja presega običajen obseg rokodelstva, nadalje če se doličnik bavi z razpečevanjem blaga v večji meri, kakor se to dogaja pri običajnem izvrševanju njegovega rokodelskega poklica. V smislu trgovskega zakona je tak rokodelci takozvani trgovski rokodelci.

Če pri kom obstoje pogoji za protokolacijo, a ne prijavi svoje tvrdke v trgovski register, ga more sodišče v to siliti. Vendar se v praksi k sreči ne poslopa prerigorozno, kar je z ozirom na dane razmere prav umestno.

Prijava tvrdke se mora izvršiti pri pristojnem zbornem kot trgovskem sodišču osebno ali pa s pismeno vlogo z legaliziranim podpisom. Najenostavnejše in najceneje je, če se oni, ki hoče protokolirati svojo firmo, zgleda osebno pri sodišču ter dá svojo prijavo na zapisnik. Če ga na sodišču osebno ne poznajo, naj vzame s seboj dve identični, sodišču osebno znani priči. K prijavi mora priklopiti pooblaščenega urada o znesku predpisanega letnega davka od podjetja. Višino prijavnih pristojbin, ki se vedno izpreminjajo, mu povedo na sodišču.

Prijava vsebuje označbo sedeža tvrdke, besedila tvrdke, obratnega predmeta, imena lastnika tvrdke (ime-na morebitnega prokurista) in podpisa tvrdke, t. j. kako bo lastnik tvrdke podpisoval (in kako bo podpisoval morebitni prokurist I. N.).

Javna trgovska družba (družabniki) prijavlja tvrdko ali firmo na isti način, le da še pristavi, da je družabna oblika javna trgovska družba, kateri družabniki jamčijo osebno in kateri so upravičeni za zastopstvo.

Prijaviti se mora (dolžnost!) vsaka izprememba, ki se tiče že protokolirane tvrdke, tako n. pr. vpis ali izbris prokurista, izprememba glede upravičenosti do zastopstva, izprememba imena ali sedeža tvrdke ali osebe lastnika, prelovrilev tvrdke posamičnega trgovca v družabno firmo.

More (prostovoljno!) pa se registrirati n. pr. ženitna pogodba, kar je izredno važno za pravice žene za primer konkurza njenega moža.

Besedilo firme more vsebovati pri posamičnem trgovcu (čeludi v družbi s lihim družabnikom) le njegovo pravo družinsko in krsno ime. Dovoljena je kralica krsnega imena ali meso Karola morda imenitnejši Charles. Tudi so dovoljeni v svrhu naančnejše označbe osebe ali trgovine (Geschäft) dostavki k firmi, katerih izbira je prepuščena trgovcu, ki pa morajo biti resnični. Nedopustna pa je označba n. pr. sorodstva, če ga v resnici ni, ali dostavek »ustanovljeno leta 1850.«, če to ni res. Ne varanju javnosti, temveč le kričeči reklamami namenjeno prebiranje, kakor »prva jugoslovanska« ild., ni prepovedano. Žena (trgovka) more slaviti poleg imena svojega moža tudi svoje deklško; potem tvorila firmo obe imeni.

Firma se sme rabiti le tako (z istimi besedami in v onem jeziku), kakor je registrirana.

Če obstoja javna trgovska družba (kompanija), se mora to označiti ali z imeni vseh družabnikov ali pa, kakor običajno, z imenom enega samega družabnika s pristavkom »in drug« ali »& Co.«

Čim se je trgovec protokoliral, je dolžan voditi trgovske knjige, sestavljati letno bilanco in inventar ter te kakor tudi kopije ali origianle trgovske korespondence hraniti skozi deset let. Da mora prijavi vse izpremembe, ki se tičejo tvrdke, je bilo že zgoraj omenjeno. Na drugi strani pa pridobi zopet pravice, katerih neprotokolirani trgovci niso deležni. V istem kraju (občini) se mora od njegove firme razlikovati vsaka nova firma, kar izsili lahko tudi s tožbo. Seveda resničnega dostavka k firmi, ki bi bil enak ali podoben onemu njegove firme, ne more nikomur braniti. Prokurista more imeti le protokoliran trgovec in le ta ima pravico do trgovske podsodnosti in trgovskega konkurza. Le soproga protokoliranega trgovca more pustiti registrirati ženitno pogodbo in s tem pridobiti v primeru konkurza svojega moža gotove pravice, katerih bi sicer ne imela.

Iz pravosodne prakse.

Obrtno sodišče.

Tožitelj je bil od leta 1916. knjigovodja pri toženi zadruzi, in sicer zadnji čas z mesečno plačo 4600 K.

Dne 22. junija t. l. je odpovedal službo na šest tednov, ker mu je načelstvo tožene zadruge ukazalo, da odpoluje nemudoma na svoje novo službeno mesto v Novem mestu, pa mu ni hotelo dati primerne garancije, da se mu bodo službeni prejemki primerno povišali. Opravičeval je svoje postopanje s tem, da vzdržuje s svojo plačo svoje starše in bi bila selitev zanj združena z velikimi gmojnimi žrtvami. Zahteval je pa pismeno garancijo, ker mu je znan slučaj, ko se je nekemu drugemu uradniku uslmeno zagotovilo, da bo v Novem mestu dobival zvišane doklade, obljube pa potem niso izpolnili.

Ze 20. junija dobil je pa tožitelj od tožene zadruge obvestilo, da njegove odpovedi ne jemljejo na znanje, pač ga pa takoj odslavijo brez šesttedenske odpovedne dobe, ker se ni pokoril

sklepu načelstva glede nastopa službe v Novem mestu.

Zaradi tega vložil je tožitelj proti zadruzi tožbo za plačilo na šesttedensko odpovedno dobo odpadajoče plače v znesku 4906 kron.

Toženka je ugovarjala, da je bil tožitelj s sklepom načelstva z dne 9. avgusta 1921 nastavljen kot uradnik, ne da bi se izrecno dogovorilo, da bo njegovo službeno mesto ravno Ljubljana. Zadruga rabi svoje uradnike na raznih krajih in mora pri njih nameščanju imeti popolno svobodo. Potrebno se je nujno uradnika v Novem mestu. Tožitelju je ravnateljstvo uslmeno zagotovilo, da bo na svojem novem mestu dobil zvišane prejemke, o čimur bo pa načelstvo sklepalo v par dneh. Ker se pa tožnik vzlic temu ni hotel pokoriti in je le zahteval pismene garancije, ga je toženka brez odpovedi odslavila.

Obrtno sodišče pridružilo se je tožiteljevemu stališču in je obsodilo toženo zadruzo v plačilo iztoževane vsote in pravnih stroškov. Utemeljevalo je razsodbo s tem, da je tožitelj opravičeno zahteval popolne garancije za povišanje dohodkov, ker je bila selitev in življenje v drugem kraju in ločeno od staršev neizogibno zvezano z večjimi stroški, na drugi strani pa v uslmenem zagotovitvi od strani toženke uradnika J. B., ki je bilo za toženko neobvezno, ni moglo nuditi zadostnega jamstva za dejansko povišanje dohodkov. V sled tega obrtno sodišče v tožnikovem postopanju ni našlo razloga za takojšnjo odslavitev v smislu § 27., t. 4 zakona o trgovskih nastavljenicah ter je tožnikovemu zahtevku ugodilo.

Vsled toženke priziva proti sodbi obrtnega sodišča razpravljalo je o stvari še enkrat deželno kot prizivno sodišče. To se je postavilo na nasprotno stališče, kakor prvo sodišče, je toženkinemu prizivu ugodilo in tožiteljev zahtevek zavrnilo in obsodilo tožitelja v povračilo pravnih stroškov. To je utemeljilo bistveno z razlogi, da bi se bil moral tožitelj vsekako pokoriti sklepu načelstva in oditi na novo službeno mesto in šele potem zahtevati povišek dohodkov ali pa razrušiti službeno razmerje. Njegovo ravnanje, zlasti pa izjava, da ne gre pod nobenim pogojem, smatraji je kot upor proti ukrepom načelstva, s katerim je bil toženi zadruzi dan razlog za takojšnjo odslavitev v smislu § 27., t. 4. citiranega zakona.

Tožitelj je bil nastavljen pri električni centrali na Završnici in je imelo službeno razmerje prenehati koncem leta 1922. Meseca novembra 1921 ga je pa odsek za likvidacijo kranjske deželne imovine pri pokrajinski upravi obvestil, da mu odpoveduje službeno pogodbo že za konec novembra 1922.

Tožitelj vložil je proti kranjski deželni imovini v likvidaciji radi prikrajšanja v dohodkih iz službenega razmerja tožbo pri obrtnem sodišču. Pristojnost tega sodišča utemeljeval je s tem, da ima toženka svoj sedež v Ljubljani in je bil on tu nastavljen, priznal je pa, da je bil zaposlen pri električni centrali na Završnici, ki je last toženke in sicer njena edina taka centrala.

Toženka ugovarjala je nepristojnost tega sodišča, češ da je bil tožitelj višji uslužbenec, na katerega ni uporabljati predpisov obrtnega reda in da je bil nastavljen na Završnici, ki ne spada v okoliš tega obrtnega sodišča.

Sodišče je ugodilo ugovoru nepristojnosti. Toženkinu trditev, da je obrtno sodišče stvarno nepristojno, je izreklo sicer za neutemeljeno iz sledečih razlogov:

Predpisi zakona o trgovskih naslavljenicah z dne 16. januarja 1910, št. 20 d. z. so uporabljati v smislu § 2. tega zakona na službeno razmerje oseb, ki so nameščene za opravljanje višjih opravil v obratu podjetij, na katere se razteza obrtni red in to po § 3. citiranega zakona tudi pri deželni podjelji, če službeno razmerje sloni na zasebnopravni pogodbi. Na podjelje bivše Kranjske dežele na Završnici je pa uporabljati obrtni red, ker je z ozirom na to, da je imela dežela od elektrarne redne dohodke, smatrati podjelje za obrtno obratovanje. Za stvarno pristojnost obrlnega sodišča bili bi torej dani pogoji v smislu § 41. cit. zakona.

Toda po § 23. zakona z dne 27. novembra 1896, št. 218 d. z. je pristojno vedno le ono obrtno sodišče, v čigar okolišu se nahaja dotično obratvališče. Ker pa Završnica, kjer je bil tožitelj zaposlen, ne leži v okolišu ljubljanskega okrajnega sodišča, na kateri okoliš se razteza pristojnost obrlnega sodišča v Ljubljani, se je toženkinemu ugovoru krajevne nepristojnosti ugodilo, tožbo zavrnilo in toženki priznalo od finančne prokuračure v Ljubljani kot njene zaslopnice zaznamovane pravdne stroške v odmerjenem znesku 41 dinarjev.

Proti temu sklepu obrlnega sodišča vložil je tožitelj rekurz, kateremu deželno kot prizivno sodišče v Ljubljani

v glavni stvari ni ugodilo, bistveno iz razlogov prvega sodišča. V rekurzu skliceval se je tožitelj tudi na to, da finančna prokuračura ni bila upravičena zastopati toženko, ker pri obrlnih sodiščih zastopanje strank po odvelnikih ni dopustno, in da je bilo postopanje vsled tega nično.

Deželno sodišče je v svojih razlogih priznalo, da so po čl. XXXII. uv. zak. k. c. p. r. določbe o odvelnikih uporabljati tudi na finančno prokuračuro, toda toženko imela je zastopati finančna prokuračura v smislu službene inštrukcije po naredbi ministrstva z dne 9. marca 1898, št. 41 d. z. in ni bila v tem slučaju zasebno poklicani zastopnik, vsled česar bi bilo odveč nadaljnje razmotrivanje, če bi toženko zamogla zastopati kak druga po § 25. zakona o obrlnih sodiščih opravičena oseba.

Zato pa, ker je finančna prokuračura zastopala toženko le vsled svojih službenih inštrukcij in ne kot pooblaščenec v smislu posebnega odvelniškega pooblaščenja, je deželno sodišče toženkinemu rekurzu v toliko ugodilo, da je razveljavilo izrek obrlnega sodišča o pravnih stroških, ker so se li stroški priznali toženki na podlagi odvelniškega tarifa, medtem ko bi se ji zamogli priznati le dejanski izdatki, katerih pa ni imela.

(Dalje.)

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

67. Prva srbska tovarna volnene tkanine v Užicah in nje ustanovitelj.

Prva srbska tovarna volnenih tkanin je bila osnovana kot državna tovarna na Topčiderski reki v Topčideru pri Beogradu. Tovarna je prestala iz neznanih vzrokov obratovati. Stroji so bili demontirani in zloženi v skladišča. Leta 1867 pa je kupil te stroje od države g. Karapetić ter jih odpeljal v Užice. Od njega jih je kupil g. Stojan Popović leta 1878 za dve stolini dukatov. Ta tovarna je imela 240 mehaničnih vreten in 8 ročnih strojev, vsakega z 10 vreteni. Razbojev je bilo 10, dalje ena valjna naprava z zobci in ena s stopami z dvema kladivi. Gosp. Popović je napravil jez in rake na reki Cetin ter je izdeloval na mehanični način. Kapitala je imel 12.000 dinarjev ter je ves zaslužek investirjal v podjetje. Na podlagi sklepa narodne skupščine je dobil od države posojilo 12.000 dinarjev s 6 % obrestmi.

Ko je prišel g. Stojan Popović v Užice, je predlagal lamošnjim trgovcem gg. Damjanu Kuburoviću in Srećenu Jefferiću ter Obradu Drndareviću, da ustanovijo družbo. Medtem ko sta bila prva dva za to, je tretji pokvaril snovanje družbe. Od skupščine je dobil izključno koncesijo za 25 let. Izdeloval je domače odeje, sukno in šale. Kako izvršno blago je izdeloval, je dokaz to, da so še danes žene, ki nosijo šale, ki so bili izdelani v tovarni g. Popovića. Koliko pa so tedanji prvi ljudje polagali važnosti na to tovarno, vidi se iz povesli, da je bil g. Stojan Novaković stalni odjemalec te užiške tovarne. Tovarna je predelovala letno okrog 20.000 kg volne, ki je bila nakupljena v Užicah. Za strokovnega delovodjo je imel g. Popović nekega Čeha, ki je ostal še od topčiderske tovarne v Srbiji.

Tako je obratoval g. Stojan Popović do leta 1880, dokler niso začeli strankarski boji in dokler ga ni zadela strašna rodbinska nesreča. V dveh dneh so mu umrli od škrlalice dve hčerki in en sin. Strankarski nasprotniki so mu pokvarili jez, to je trgali so mu kole iz jeza, da ga je voda predrla ter je imel vsled tega veliko škodo. Istočasno pa je bil g. Ristić iz Brna pripeljal g. Minha in g. Stojanu Popoviću so slavili dilemo, ali da izdeluje fino volno in sukno, ali pa predeluje odpadke za odeje, kar se ne dá eno brez drugega izdelovati. Videvši, da tako ne more uspevali in izgubivši voljo vsled rodbinske nesreče in strankarskih težkoč, se je sporazumel z Minhom, da mu odstopi koncesijo pod pogojem, da mu plača za dobo 10 let po 300 dukatov letno. Državni

dolg je odpovedal in zaprosil, da se za ta delež odkupi tovarna.

Važno je, da se vé, kakšen je bil prvi industrijalec in s kakšnimi težkočami se je moral boriti. V tej dobi še ni bilo ključavničarjev v Užicah, marveč je g. Stojan Popović sam kupil orodje in popravil stroje. Šele tri leta po njegovem prihodu se je naselil v Užicah prvi ključavničar.

G. Stojan Popović je bil rojen v Beogradu 25. julija 1841. leta. Njegov oče je bil skladiščnik na Savi v Beogradu. Železarske lrgovine se je izučil v Beogradu, in sicer tri leta kot učeneec in pol leta kot pomočnik pri Matjeju Bachmanu. Potem je bil pomočnik v Budimpešti, odkoder je odšel na Laško, kjer je preživel tri leta. Leta 1863 je otvoril usnjarsko delavnico v družbi z bratom od svojega sstrica, ki je imel galanterijsko trgovino. Nato je leta 1868 prišel v Užice, kjer je ostal do leta 1892, ko se je preselil v Beograd kot vodja Minhove pisarne v Beogradu z letno plačo 6000 dinarjev. Od leta 1880 do 1890 se je bavil kot podjelnik, predsednik občine, kjer se je odlikoval s svojo delavnostjo in izvanredno poštenostjo. Tri leta pred tem je nakupoval g. Stojan za gosp. Minha volno v Dobruči, in sicer letno okrog 200.000 kg. Po požaru Minhove tovarne je bil stric Stojan do izbruha vojne blagajnik v neki beograjski banki. Povsod se je izkazal kot vrl, vztrajen, kulturn in izvanredno pošten človek, ki je služil za zgled in ki je ljubil s srcem in dušo red, delo in napredek.

Čika Stojan je star 79 let. Dočakal je, da so njegovi sinovi in vnuki dorasli ter da so prvovrstni ljudje, ter se rad spominja in pripoveduje o težavah stare industrije ter o težkočah dela in življenja Evropejca v gospodarsko zaostalih krajih. Ravno tako pripoveduje tudi o tedanjih oblastih, ki si niso delale nič iz tega, da so jih najboljšemu človeku našli za najmanjšo stvar 25. Ko je privikal odšel na lrg, videl je, kako so njegovega soseda opankarja brez vzroka pretepli, kupil je blago, ki ga je bil ta ravno izločil, ter se vrnil s lrga, zaklevši se, da ne bo nikdar več šel na lrg. In od takrat ni nikdar več hodil na seime, akoravno se je tam dalo blago najbolje prodati.

Čiki Stojanu želimo, da doživi v ujedinjeni državi, po kateri je hrepenel, da vidi osnivanje velike tekstilne industrije brez onih težkoč, s katerimi se je on moral boriti.

Razširjajte Trgovski list!

Oglašajte v Trgovskem listu!

V. Šarabon:

Jezero iz asfalta na Trinidadu.

V knjigi Viktorja Ottmanna: Unter dem Glühhimel der Antillen beremo sledeče zanimivosti o znanem asfalt-nem jezeru:

Iz Port of Spain, glavnega mesta Trinidada, smo napravili izlet na jugozapadni košček otoka, da vidimo eno največjih naravnih čudes sveta. Po večurni vožnji po zalivu Paria smo prispeli do La Brea in čoln nas je prepeljal na breg. Prvi pogled nas je osupnil; sicer je Trinidad izredno bujen, lukaj je bilo pa vse pušč, prazno in nerodovito. Le malo smo videli raslin, nobenega drevesa, nobene plice, nič ljudi. Zemlja je črnkasto-rjava, kakor izžgana, zrak napolnjen z ostrim duhom po smoli. Po visoki žični železnici drkajo neprestano košare v notranjost otoka in prihajajo nazaj napolnjene s kladami črne mehurnate tvarine, ki jo pogoltno to-vorni parniki. Nevoljni in molče opravljajo črnci svoje delo, le nenavadno visoka plača jih še drži, tako je tam vroče in toliko je tam mrzlice, La Brea je med najbolj nezdravimi kraji sveta.

To, kar prinašajo in sprejemajo parniki, je sirovi asfalt, kakor nam ga dá zemlja. Po polurni hoji smo ob viru, ki napaja neprestani tok košar, ob glavnem asfaltnem jezeru. Koliko milijonov ljudi se pač vsak dan spre-haja po velikomestnem tlaku in ne vprašajo se, kaj je pravzaprav asfalt, odkod prihaja in kako ga dobivajo. Vendar pa včasih kdo na cesti pogleda, kako polagajo nov tlak. Tedaj vidi temnorjav prah, ki ga sipljejo na podlogo in ga z razbeljenimi zabijači tolčejo v trdo maso; ali pa ga kuhajo v kotlih in valjajo po podlogi. Ta prah je mešanica čistega asfalta z žgano smolo in peskom. Kaj pa je asfalt? Beseda je semitska in pomeni zemeljsko smolo, rudnino, ki je v ozkih slikih s petrolejem, je mehka, zelo lahka in gorljiva. Najbrže je nastal asfalt iz petroleja, ki se mu je pridružil kisik. Že stari Egiptčani so ga poznali in so ga uporabljali pri balzamiranju mrličev, a šele sredi preteklega stoletja so ga začeli uporabljati za pokrivanje cest; lahko se dá raztopiti, potem je pa zelo trden in obenem elastičen. Dobivajo pa asfalt le redkokje v večjih množinah, večinoma v volleninah vulkaničnega kamenja: na Siciliji, v Franciji, Uniji, v državi Bermudez, v Venezueli, v jezeru na Trinidadu itd.

Izraz »jezero« za nahajališče asfalta na Trinidadu ni čisto pravilen, kajli to niso lekoče mase asfalta, temveč velikanska, približno krogasta kollina s premerom 700 do 800 metrov, do vrha

napolnjena s trdo zemeljsko smolo. Ime »jezero« ima kollina najbrž zato, ker je seminlja prevlečena s plitvimi tolmuni, tako da vidimo oddaleč navidez veliko jezero in asfaltne plošče, plavajoče po njem. Stopimo pa lahko na površino asfalta brez vsake bojazni, popolnoma varno, rudnina je večinoma že popolnoma strjena, seminlja še malo mehka, le včasih vre ob razpokah vroča smola ven. Zoprn duh po smoli, povzročujoč bolečine v glavi, se umorno razprošira po ravnini, preželi od velikanske vročine. Noben beli delavec ne bi mogel lukaj trajno vzdržati, to morejo le vročine nava-jeni, zelo močni črnci z otokov Trini-dada in Barbada. Par slo jih je razdeljenih po jezeru in s cepini odkopujejo zemeljsko smolo od površine, na-kar jo omenjene košare peljejo do morja.

Mislili bi, da bo asfaltna kollina kljub veliki razsežnosti vendar kdaj izčrpana. Saj je vendar že Kolumb dal zasmoliti svoje ladje s to smolo in odleđaj so odvzeli kollini že velikanske množine asfalta, posebno v naj-novejšem času. Večina ameriških mest ima tlak iz asfaltnega jezera. Tembolj se polem čudimo, da se jezero nepre-stano dopolnjuje in da ni nobenih votlin na njem razen tam, kjer asfalt iz-sekavajo. To je prav najbolj čudovito na tem velikanskem skladišču narave: naj vzamejo iz jezera še toliko asfalta, vedno je do vrha polno, vedno silijo ponoči iz tajne globine nove množine napol mehke zemeljske smole na površje, izpolnijo izsekane volline in se takoj strdijo. Trajno zalogo asfalta v kollini cenijo na pet milijonov ton, kollino bi lahko imenovali »zlato« jamo, ne »asfaltino«. Družba, ki jezero izkorišča, plača angleški trinidadski vladi več milijonov zlatih novcev na leto in ima vendar še velikanske dobičke.

Ne morejo še dobro razložiti, zakaj se jezero tako neprestano dopolnjuje. Vemo pa po vsem ustroju Trinidada, da je bil nekoč del južnoameriške ce-line in da so ga podzemne kalasirofe ločile od nje. Tri vzporedne gorske vrste na Trinidadu so samo podaljšek celinskega gorovja. Zato mislijo, da prihaja dopolnitev od kontinenta, kjer mora biti v neki globini ogromna zaloga smole, ki jo pritisk po zveznih ceveh prisili k otekanju do prvega izhoda, in ta izhod je kollina na Trini-dadu. Želeli bi le, da bi naša država imela tudi tak neprestan dotok v zlato se izpreminjajočega asfalta.

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra lrg 8. Telefon št. 220.
Nakup gozdov. Prodaja vsakovrsnega lesa.

O položaju Rusije.

Edvard Herriot, član francoske zbornice, je bil poslan v Rusijo, da prouči tamkajšnje razmere. Bil je v Petrogradu, Moskvi, Nižnjem Novgorodu ter drugih največjih mestih. Svoje potovanja opisuje takole:

Od vseh revolucionarnih sil je življenje najrevolucionarnejše, ki deluje vedno mirno in nezadržno. Kar sem videl v Rusiji, je navzkrižje med doktrino in življenjem, je spor med abstraktnim idealizmom in konkretnim realizmom.

V govoru, ki ga je imel nedavno Lenin v moskovskem sovjetu, je podal koristna navodila o novi gospodarski politiki, izhajajoči iz razvoja sovjetskega komunizma. Rekel je: »Mi se umikamo, ali umikamo se zato, da se po-tem zalelimo nanovo in da bomo vedno višje skakali. Kje in kako naj gradimo zopet nanovo, kje in kako se moramo prilagoditi, organizirati se nanovo, da po umiku pridemo k ofenzivi, tega ne vemo še.«

Herriot pripominja še, da ta dva stavka jasno označata problem, ki ga ima sedanja Rusija pred seboj. Da se omogoči obnovo dežele, je moral komu-nizem odnehati. Ministra za poljedelstvo in finance sta morala postopali prav tako, kakor bi postopali ministri vsake druge države. Prvi je moral vzpostaviti delovne razmere kakor so

približno povsod: z mezdami in nadzorstvom nad delavci. Drugi je moral zopet uvesti bankovce. Sploh je morala sovjetska Rusija potem, ko je napovedala vojno svetovnemu kapitalizmu, misliti na ravno ta svetovni kapitalizem, če hoče izvesti svojo vzposlavo.

Herriot omenja potem, kako bi Troc-kij kljub vsemu temu hotel sledi vso buržoazijo ter zahteva, naj komunistični elementi prekinejo vsak stik z demokratskimi strankami. V tem je no-tranje logično protislovje in sedanja Rusija živi pod gospodarstvom tega protislovja. Francoski pisec postavlja dvojno možnost: ali se Rusija povrne k teoretičnemu komunizmu, ali pa bo vztrajala pri svojem konkretnem reali-zmu. Herriot sodi, da se bržkone zgodi to poslednje. Vprašanje pa je sedaj, ali naj se — v svrhu razjasnitve polo-žaja — Rusija nadalje bojkotira in blo-kira? Po mnenju pisčevem bi bilo to nezmislno in težka zmota. To svoje mnenje utemeljuje s trditvijo, da bo — če Rusija ostane v sliku z zapadnimi narodi — nalezljiva sila svobode bolj učinkovala nanjo, nego bi širjenje boljševizma kedaj moglo delovati proti zapadu.

Iz tega razloga obsoja Herriot do-sedanjo politiko Francije napram Ru-siji. V Leninu se borita takorekoč dve duši, druga proti drugi. V moskovskem sovjetu je rekel n. pr.: Mi se moramo

odreči vsega starega, vrsta koncesij, ki nas povzdignejo na višino kapitalističnih dežel, bo dopuščala drugim vladam, da stopijo z nami v slike, to tem bolj, ker so njihovi interesi zavaranji morda še v preveliki meri. Poprej je govoril komunist: »Jaz žrtvujem svoje življenje. Danes pa je problem, ki ga moramo rešiti mi komunisti, povsem drugačen. Mi moramo sedaj računati in vsakdo med nami se mora naučiti računati.«

Po tej Leninovi izjavi sodi Herriot, da je Rusija vslopila sedaj v razdobje oportunističnega komunizma. In veseli se tega in želi, da bi ta oportunistični komunizem vsvaril ugoden položaj za delavce in kmete, ker je prejšnja vladavina res zelo zanemarjala ta dva razreda. To bo mogla izvesti Rusija le tedaj, če bo nadalje ubirala polti prilagoditve, da reši od socialističnih idej, kar je — pametnega. Veliki voditelji skušajo sicer s svojo zgovornostjo prikrivati ali olepševati ta dejstva, ta prehod od včerajšnje doktrine k potrebi, ali prilagoditev se vendarle nadaljuje. Sedaj posluje n. pr. industrijska banka s privalnimi računi, kakor v kapitalističnih deželah. To dokazuje, da je prišel kapital zopet na površje. Razvijajo se mešane družbe in dovoljuje sodelovanje privalnih kapitalov. In razvijale bi se še hitreje, če bi imele obilnejša sredstva. Rusija potrebuje danes predvsem kapitalov!

Herriot je uverjen o poštenju ruskih državnih. Videl jih je sam na delu. Ali kdor res ljubi Rusijo, jim mora svetovati, naj to razkrojilno delo nanaljujejo, da se bodo tako borili proti revolucionarnemu sestavu. Priznati jim je treba, da so izvršili velik napor. Ali še mnogo je treba storiti za poljedelstvo in za industrijo. Primanjkuje semena. »Izvestja« so napovedovala že v novembru, da se v letu 1923. ne bo moglo posejati tako površje kakor v prejšnjem letu. Bati se je, da se zopet pojavi glad na razsežnih območjih Rusije.

Rusija se nahaja v polni evoluciji. Po strašni kirurški operaciji se že kažejo znaki zdravljenja. Od spomladi leta 1921. beleži sleherni dan napredek na polji k ozdravljenju. Herriot ne misli, da bi zdravilo spremenilo. Zgodovina kaže sicer, da nastopajo iznenada dogodki ali osebe, ki popravljajo dejstva. Tako n. pr. Napoleon v zgodovini Francije, ki je vsej družbi vsilil obliko, ki jo je hotela njegova volja, nikdo pa ne vé, ali živi danes tak mož, ki bi mogel učinkovati na novo Rusijo. Taka rešitev se zdi Herriotu neverjetna. Vsi znaki so ugodni za boljševiško vladno. Zato svetuje, naj se ne nadaljujejo zmore minljivosti: posredovanje, blokada itd. Rusija se bo razvila dalje pod vplivom notranjih zakonov, ki jih bodo ustvarjale potrebe zasebnega ali javnega življenja. Nasilne akcije ne bi imele večjega uspeha. Bo morda še kaj napadov in pokolov, ali ogromni okvir, ki sta ga ustvarila vojna z inozemstvom in državljanska vojna, je razbit. Rusija hoče — kakor vsi narodi Evrope — mir in svobodo na delu. To dovede do tega, da se bo navzkrižje med rusko državo in komunistično internacionalo večalo od dne do dne!

Naloga ljudi v zapadni in srednji Evropi je v dobrohotni kritiki. Dovolj je bilo sovraštva in izzivanja. Mi se ne smemo vmešavati v notranje življenje Rusije, čeprav imajo Rusi to posebnost značaja, da radi iščejo opore v inozemstvu. Mi moramo odnehati od blokade in iti Rusom na roko, da se bodo mogli povrnili v normalne življenjske razmere. Če bi Lenin in Trockij govorila Francozom: »Pridite k nam, da vas pozneje vnovič oropamo« — bo naš odgovor: »Hvala lepa. Svoje dobro smo vam poslali mnogo od svojih prihrankov. Vaše banke so slabo upravljale naš denar. Vojna nam je pojasnila nevarnosti takega sistema. Odslej bomo ali oslajali doma, ali pa pojdemo k bolj zanesljivim prijateljem.«

Verjetno pa je, da pride zopet pomet do veljave. Boljševiška revolucija je bila potrebna v mnogih pogledih. Boljševiki naj se zadovoljijo s tem, da so igrali zgodovinsko, junaško vlogo, sedaj pa naj se spravijo z demokrati zapadne in srednje Evrope, naj se pokorijo zakonom življenja, ne da bi se

odrekli želji po socialnem napredku. Potem bomo — pravi Herriot — sodelovali z njimi, da se vzpostavi velika evropska družina. Potem pride mir — tisti mir, ki ga vsi zelo potrebujemo! Ta rešitev bo najpametnejša, želijo jo vsi demokratični Francozi!

Izvoz in uvoz.

Novi predpisi za nadzorovanje uvoza in izvoza. Finančni minister je izdal navodila za pooblaščenke banke in menjalnice, ki se imajo v bodoče po njih ravnanju, ker so z rešenjem ministrskega sveta dne 23. dec. ukinjeni devizni odbori pri Narodni banki in njenih podružnicah. Za nadzorovanje uvoza in uvoza kakor tudi za nadzorovanje bank uvaja ministrstvo dve vrsti nadzornih beležnic (kontrolnikov) za banke in dve vrsti nadzornih beležnic za trgovce. Trgovci, ki se bavijo z izvozom, imajo voditi posebno knjigo. Leva stran nadzorne beležnice bo imela naslov: »Zavarovanje valute«. Rubrike na levi strani se vrstijo po naslednjem redu: zaporedna številka; datum; naziv in sedež banke, pri kateri je zavarovanje izvršeno; zavarovanje izvršeno za izvoz; blago; količina; cena; številka izdanega polrdila (uverjenja); moneta; iznos osigurane valute. Desna stran nadzorne beležnice, katero imajo voditi izvozniki, nosi naslov: »Opravičenje z vnašenjem deviz. Rubrike na tej desni strani so v naslednjem redu: datum; naziv banke, pri kateri je opravilo izvršeno; moneta; iznos vnešenih deviz; številka povrnjene dane obveznosti. Trgovci uvozniki imajo posebno knjigo, katere leva stran bo nosila naslov: »Nakup deviz« in katere rubrike se vrstijo po naslednjem redu: zaporedna številka; datum; naziv in sedež banke, pri kateri je deviza kupljena; za plačanje katerega blaga in koga; moneta; iznos kupljene devize. Desna stran knjige nosi naslov: »Opravičenje z uvozom blaga«. Rubrike na tej strani slede takole: datum, naziv in sedež banke, pri kateri je opravilo izvršeno; uvozne deklaracije številka in datum carinjenja; moneta; iznos fakture. — Slične knjige imajo voditi banke in menjalnice, pooblaščenke za poslovanje z devizami in valutami. Tudi te imajo dvojne nadzorne beležnice: eno za izvoznike, a drugo za uvoznike. Poslovanje bank bo pod nadzorstvom finančnega ministrstva. Legitimacije za osebne potrebe s šestmesečnim rokom kakor tudi mesečne legitimacije ostanejo nadalje v veljavi. — Vsi ti novi predpisi stopijo v veljavo dne 1. januarja 1923.

Izvoz in uvoz v Češkoslovaški. Sladkor: uvoz 4 milijone, izvoz nekaj čez 940 milijonov Kč (942.324.720 Kč). Drva, premog, šota: uvoz čez 215 milijonov, izvoz 1411 milijonov Kč. Bombažovo blago: izvoz presega uvoz za 62 milijonov Kč. Lan, preja in njiju izdelki: aktiva 31 milijonov Kč. Volna in volneni izdelki: + 476 mil. Kč. Konfekcija: čez 239 mil. večji izvoz kakor uvoz. Papir: + 215 mil. Kč. Kože in usnje: čez 154 mil. aktiv. Leseni izdelki: čez 76 mil. aktiv. Staklo: + 1496 mil. Kč. (uvoz čez 17 mil., izvoz 1514 mil. Kč). Glinasto blago: aktiva čez 207 mil. Kč. Železo in železni izdelki: več kakor 193 mil. aktiv. Drage kovine, dragulji: + 123 mil. Kč (8 mil. uvoz, 133 mil. izvoz). Pasivnost se kaže največ v naslednjem blagu: kolonialno blago (kava, čaj): 140 mil. Kč. Tobak: — 224 mil. Kč. Svila: — 64 mil. Kč. Žito, riž, moka: — 402 mil. Kč (uvoz 716 mil., izvoz 314 mil. Kč). Klavna živina: — 141 mil. Kč. Rudninsko olje: — 110 mil. Kč. Barve, kemikalije, zdravila: — 133 mil. (181 mil. uvoz, 47 mil. Kč. izvoz).

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Cene petroleja. Na podlagi odredbe odbora monopolne uprave od 8. dec. objavlja uprava državnih monopolov, da se bo prodajal od 1. januarja 1923 petrolej po ceni 550 Din za 100 kg.

Podražitev olja v Dalmaciji. V Dalmaciji vlada po olju silno povpraševanje. V začetku letošnje kampanje se

je pričelo prodajati olje po 40—44 K 1 kg, v zadnjih osmih dneh pa je cena narasla do 50 K, da, celo do 58 K. — Sodi se, da bodo cene še narasle, ker zahtevajo producenti predvojno ceno, t. j. za 1 kg olja 4 kg pšenice, to je za 1 kg olja okrog 68 do 70 kron.

Padanje cen v Nemčiji. Vsled padca dolarja so pričele cene v Nemčiji padati. Masl je padla pri funtu za 100 do 300 mark, železo za 25.000 mark pri loni, žita in živila za 20 odstotkov.

Madžarske svinje za Švico. Švicarska je na željo budimpeštanske lrgovske zbornice v principu pristala na uvoz svinj iz Madžarske.

Industrija.

Omejitev češke steklarske industrije. Češkoslovaška steklarska industrija, ki si je pridobila s svojimi izdelki prvo mesto na svetovnem lrgu, bo morala svoje obrače znatno omejiti. Pri tozadevni anketi v lrgovinskem ministrstvu se je ugotovilo, da je izmed 56 kadi, 220 peči in 18 specialnih strojev celotne industrije ustavilo obrat 48 kadi, 116 peči in 12 specialnih strojev.

Denarstvo.

Računanje v dinarjih. V zvezi z rešenjem ministrstva lrgovine in industrije od 6. oktobra 1922, po katerem so od 1. januarja 1923 dolžne vse ustanove, ki morajo javno polagati račune, voditi svoje knjige v dinarjih, opozarja generalni inspektorat finančnega ministrstva vse denarne ustanove in ostale osebnosti, ki se obračajo nani, da označijo vsote vedno v dinarjih. Vsi drugače napisani akli se vrnejo.

Pooblaščenke banke za promet z valutami in devizami. Generalni inspektorat je dovolil trgovanje z devizami in valutami podružnicama Bosanske industrijske in lrgovinske banke v Tuzli in Splitu, Srbski centralni banki v Sarajevu, Banjaluki, Čapljini in Mostarju, podružnicam Prve srbske poljedelske banke v Sarajevu, Velikem Bečkerku, Trebinju in Srbsko-albanski banki na Celinju.

Denar s fašistovskim znakom. V finančnem in zakladnem ministrstvu v Rimu se delajo priprave za novi kovani denar. Novost bo v tem, da bo na novem denarju vlišen liktorski sveženj (fascio littorio), simbol starega Rima in prenovljene Italije.

Stanje papirnatega denarja v Franciji. Dne 23. dec. je bilo v prometu v Franciji za 36.049.515.000 franc. frankov papirnatega denarja.

Carina.

Podaljšanje veljavnosti odloka o carine prostem uvozu vreč, zabojev in desk za eluiranje češpelj. Da bi se kar največ olajšal izvoz suhih in eluiranih češpelj, je Generalna direkcija carin tudi za letošnje izvozno sezono dovolila carine prost začasen uvoz novih vreč, zabojev in desk za izdelovanje zabojev za eluiranje češpelj. Vreče, zaboji in deske za zaboje se morajo pri uvozu oglašiti na povratek v teku 6 mesecev. Uvozna carina se začasno garantira z državnimi vrednostnimi papirji ali pa z garatnimi pismi pooblaščenih bank. Uvožena embalaža se mora zopet izvoziti do najdalje 31. maja 1923.

Carinenje uvoznega blaga brez odobrenj deviznih odborov. Ker so z odlokom ministrskega sveta od 23. decembra 1922 ukinjeni odbori pri Narodni banki, je Generalna direkcija carin z odlokom št. 330 od 27. m. m. izdala carinarnicam navodilo, da od 1. januarja naprej ocarinajo uvozno blago brez dovoljenj za uvoz, ki so jih izdajali devizni odbori. Carinarnice morajo na fakturah označiti, da je blago ocarinjeno in na njih zabeležiti številko in datum deklaracije z žigom carinarnice in s podpis car. uradnikov. Če imajo deklaranti še staro dovoljenje za uvoz, se izvrši carinjenje po njemu, ni pa to obvezno od 1. januarja naprej. Potrdila (uverjenja) o osiguranju valute pri izvozu morajo carinarnice, čim je blago izstopilo iz zemlje, dostaviti bankam, ki so jih izdale, ker morajo banke voditi kontrolo o izpolnitvi obvez izvoznikov na temelju izdanih potrdil o osiguranju valute.

Davki.

Pobiranje občinskih davščin v Ljubljani. Pokrajinska uprava za Slovenijo je sporazumno z delegacijo financ dovolila, da se veljavnost naredb glede pobiranja občinske davščine za vozila v Ljubljani in glede pobiranja občinske davščine na igre v gostilnah in kavarnah v Ljubljani podaljša do konca koledarskega leta 1923.

Promet.

Roki za brzovozno in tovarno blago. Iz Beograda javljajo: Prometni minister je na predlog konference, na kateri so bili zastopani privredni in industrijski krogi, določil naslednje roke za odpravljanje blaga: I. Brzovozno blago: a) za žive svinje in živino sploh za vsakih ljudi začelih 200 km 3 dni; b) za življenjske potrebščine kakor tudi zelenjavo in površino vsake vrste ter sveže meso za vsakih ljudi začelih 200 km 3 dni; c) za vse ostalo blago za vsakih ljudi začelih 200 km 6 dni. II. Tovarno blago: a) za žive svinje in živino za vsakih ljudi začelih 200 km 6 dni; b) za življenjske potrebščine kakor zelenjavo in površino vsake vrste in sveže meso za vsakih ljudi začelih 200 km 6 dni; c) za vse ostalo blago za vsakih ljudi začelih 200 km 12 dni.

Kmetijstvo.

Vrtnarsko društvo za Slovenijo, ki se pravkar snuje, je stopilo v zvezo s Sadjarskim društvom, da se na ta način pospešujeta obe važni panogi, ki sta tudi v praktičnem življenju navezani druga na drugo. Pripravljalni odbor je imel dne 27. decembra v Celju tozadevna pogaajna s Sadjarskim društvom in se je tudi izredni občni zbor tega društva soglasno izrekel za skupno delovanje. Po vseh večjih krajih se imajo snovali podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva.

OPALOGRAPH

v vseh velikostih.

The Rex Co, Ljubljana.

Trgovski register.

V lrgovinski register so se vpisale naslednje tvrdke: Dragolin Vogler, lrgovina z živino v Cankovi in opekarna v Pucincih; Malija Tschinkel, lrgovina z mešanim blagom v Kočevski Reki; Emanuel Rosa, avtozavodi v Ljubljani; Rafael Spindler, lrgovina s špecerij-skim, kolonialnim, materialnim blagom in delikatesami v Ljubljani; Jakob Novak, lrgovina s senom v Mostah; Fran Cuznar, lrgovina z lesom na Rečici pri Bledu; Tomaž Habe, lrgovina z žilom in mlinjskimi izdelki na Vrhniki. — Izbrisala se je tvrdka Jovan L. Acimović.

Razno.

P. N. NAROČNIKOM!

Radi dveh praznikov v tekočem tednu smo primorani izdati le dve številki »Trgovskega lista« in to v sredo, dne 3. januarja in v petek, dne 5. januarja.

UPRAVA »TRGOVSKEGA LISTA«.

Sol iz Nemčije. Po odloku uprave državnih monopolov in po odobrenju finančnega ministrstva bo nabavila vlada večje količine soli iz Nemčije na račun reparacij.

Finančno-ekonomski sosvet. V novi posvetovalni odbor, ki bo skupno s finančnim ministrom reševal važna gospodarska in finančna vprašanja, so bili imenovani: direktor Narodne banke dr. Novaković, načelnika v lrgovinskem ministrstvu dr. Radosavljevič in Milan Todorović in generalni direktor v finančnem ministrstvu Jakovljevič.

Sole za železničarje. Po poročilu iz Beograda se v tekočem letu olvorijo pri vseh železniških delavnicah večerne šole za učence profesionalnih strokov ter mlade delavce. V teh šolah se bo poučevala teorija raznih tehničnih in železniških naprav ter celotnega železniškega ustroja.

Šrambe za eksplozivne snovi. Poročajo nam: Po zakonu, ki se tiče shranjevanja odnosno zaloge eksplozivnih snovi (razstreljiva), sme imeti založnik (prodajalec) shranjenega doma kvečjemu 1 kg (smodnika, dinamita, ekrazila, bencina itd.), vso ostalo množino pa ima shranjevali v za to zgrajenem skladišču zunaj mesta.

Državna hipotekarna banka hoče najeti dolarsko posojilo. Uprava državne hipotekarne banke se pogaja z neko ameriško finančno skupino v svrhu najetja desetmilijonskega dolarskega posojila. Pogajanja potekajo povoljno in je upa, da se posojilo v najkrajšem času sklene.

Razdelitev avstro-ogrskih dolgov. »Temps« poroča, da je reparacijska komisija 29. dec. popoldne razpravljala o razdelitvi avstro-ogrskih dolgov med nasledstvene države. Komisija je sprejela načela, po katerih naj se izvrši razdelitev. Nekateri nasledstvene države so izrazile željo glede predložitve pridržkov z ozirom na posamezne točke. V ta namen je bil dovoljen rok do 31. decembra. Avstrijski in madžarski delegati se bodo zaslili začetkom januarja.

Prisilno posojilo v Madžarski. Pri žigosanju avstro-ogrskih novčanic v Madžarski so dobili lastniki polovico vsote v žigosanih novčanicah, a za drugo polovico državne priznanice za to prisilno posojilo. Sedaj bodo te priznanice izmedjali v državne srečke po 1000, 2000, 5000 in 10.000 K. Te srečke

bodo izplačane v 50 letih. Skupno bo izdanih 1.300.000 srečk za 3 milijarde kron. Z izdajo teh srečk bo madžarska vlada zopet dobila nekaj denarja, ker so srečke izstavljen na okrogle vsote in bodo morali lastniki priznanc doplačati liste zneske, ki bodo manjkali do polne vrednosti.

Koliko bo ...adžarska plačala na račun reparacij. Reparacijska komisija objavlja, da je Madžarska dosedaj na naslov reparacij plačala tri milijarde kron v zlatu.

Valutna konferenca v Londonu. V februarju ali marcu se bo vršila v Londonu pod predsedstvom Angleške banke valutna konferenca, na kateri bodo zastopani vsi važnejši evropski denarni zavodi.

Deficit Nemčije. Za leto 1923. je proračunan deficit Nemčije z 1027 milijardami 700 milijonov mark.

Velik primanjkljaj italijanskih železnic. V finančnem letu 1921/22 so imele italijanske železnice 3.035.612.285 lir dohodkov in 4.293.558.594 lir izdatkov; primanjkljaj znaša torej 1.257.946.309 L.

Francoski parlament in telefon. Francoski parlament je odklonil predlog o izročitvi državnega telefonskega omrežja v roke privatne industrije.

~~~~~

**Prispevajte ob vsaki priliki za „TRGOVSKI DOM“**

## Dopisi.

**Dopis iz trgovskih krogov Savinjske doline.** Sumljive pojave krošnjarstva opazujemo posebno zadnje čase po celi spodnji in zgornji Savinjski dolini. Priliko imaš videti kar po cele procesije krošnjarjev, obloženih s težkimi balami manufakturne robe, ter preplavljajo vse gorske vasi in trge od hiše do hiše ter delajo naravnost neverjetno velike kupčije na škodo trgovca davkoplačevalca. Milijonski promet krošnjarstva se takim poštom odtegne plačilu davka, kajti nobeden ni tako mogočen, da bi se take vrste trgovina zamogla glede prometa nadzorovati in obdavčiti. Kako pridejo te vrste ljudje do tako številnih dovolil, je naravnost škandalozno, nasprotno se od trgovca zahteva učna in pomočniška doba, preden pride do svojega obrtnega lista. Trgovcu na deželi grozi gospodarski pogin, ako se način take nepostavne trgovine takoj ne ukine. Brezdvomno bi se našlo med takimi dovoljenji brezštevilo falzifikatov in je izdajo takih dovolil smatrati za navadno podpiranje lenuhov in delamrznežev, daje se s tem priliko za razpečevanje in prodajo ukradenega in izropanega blaga na najloži način po zakonitih kmetijskih hišah, kajti dnevniki prinašajo dnevno številna poročila o tatvinah in izropanju manufakturnih trgovin ter ni težko uginiti, da zamorejo razni tekmovalci z nižjimi, naravnost sumljivimi cenami. Vse ovadbe in pritožbe pri orožništvu nimajo nobenega uspeha, orožništvo vidi nujnejšo potrebo zasledovati in preganjati domačega trgovca radi naredbe za pobijanje draginje, katere krošnjarstvo ne doseže. Razni gosliničarji in drugi pokupijo od teh krošnjarjev po cele bale manufakturnega blaga ter prodajajo potem zopet ti ljudje blago dalje. Vprašamo oblasti, ali je tako trgovanje dopustno? Nekdaj to ni bilo. Od orožništva pa zahtevamo, da se za te vrste kupčije bolj zanima, ni dvoma, da se bode po temeljitem preiskovanju in

zasledovanju prišlo do številnih razkritij raznih vlovov in tatvin. Od oblasti pa zahtevamo, da se izdajne takih dovolil takoj preneha ter ukine kupčija take vrste.

## Tržna poročila.

**Novosadska blagovna borza 29. decembra.** Cene v dinarjih: Pšenica bačka 435, banalska 432.50 — 435, bački ječmen 312.50, banalski 2 vagona 302.50, oves bački 300, kuruza nova bačka 420—450, beli fižol bački 375, pšenična moka št. 0 600, št. 2 575, št. 6 480, otrobi 165—170.

**Živinski semenj v Mariboru 27. dec.** Povprečne cene so zopet narasle. Debeli voli 28—33 K, pol debeli voli 25 do 28 K, plemenski voli 23—28 K, biki za klanje 20—24 K, klavne krave 20 do 40 K, plemenske krave 16—20 K, krave za klobasarje 12—14 K, molzne in breje krave 17—23 K, mlada živina 21 do 26 K. — Podraženje ima vzrok deloma v malem številu prignane živine, deloma, ker so prišli na sejem zopet vnanji izvozničarji, ki so nakupili nekaj živine za izvoz v Italijo.

**Cene žitu v Budimpešti.** Na budimpeštanski borzi cene žitu ponovno rasejo. Pšenica nolira 10.300, rž 6700 do 6800 K.

~~~~~

Naročajte tiskovine v Tiskarni „Merkur“

Sporočamo gg. trgovcem, da se je ustanovila v interesni skupnosti z našo francosko-jugoslovensko trgovsko družbo nova tvrdka

J. LAVRIČ & Cie, trgovska družba z o. z., MARIBOR, Krekova ul. 13

ki se bo bavila samostojno ali v zvezi z našo družbo z vsemi mednarodnimi trgovskimi posli.

J. LAVRIČ & Cie, S. a. r. l. STRASBOURG 1.
Rue de la pierre large.

EN-GROS!

EN-GROS!

Galanterija, drobno in norimberško blago, nogavice, trakovi, vezene ter bombaži.

GASPARI & FANINGER

MARIBOR, Aleksandrova cesta 48.

EN-GROS!

EN-GROS!

JAJCA IN VINSKI KAMEN

plača po najbolji ceni

izvozna trgovina

ED. SUPPANZ, PRISTAVA.

Zahtevajte

„MEDICINAL KONJAK“

z znamko

„ALKO-modri križec“

In najfinejše krem likerje!

„ALKO“, Ljubljana - Kolizej

Raznovrstne

šolske zvezke

za srednje, obrtne in osnovne šole, kompandije, dnevnike in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje

TISKARNA „SAVA“, KRANJ.

Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
se priporoča na veliko, galanterija, kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, toaletno in brivsko milo, gumbi, sukanec, svila za vezenje čipk, vezene.

Velet trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije

Goričar & Leskovšek

Celje

je najugodnejši vir nakupa za trgovce.

TRGOVSKA ZADRUGA

„SLOGA“ V CELJU

r. z. z o. z.

UVOZ IN IZVOZ.

Prodaja vseh vrst deželnih pridelkov, kolonijalnega blaga in mineraln. olja.

Brzjavaj: „SLOGA“.
Telefon šte. 86.

Izvanredna prilika

se nudi trgovcu z lesom in drug., ki bi hotel menjati stanovanje v Ljubljani za stanovanje tik kolodvora na Dolenjskem, kjer trgovina cvete, ki ima 3 sobe, kleti, skladišče, hlev, cirkularno žago in elektr. tok. Pojasnila daje uprava.

Štajersko vino

od 13 kron naprej neposredno od producenta Hinko Košir, Leskovec v Haložah pri Pljuju.

KAROL LOIBNER

CELJE.

Kupim vsako množino šampanjske buteljke, konjak bordo steklenice po 7/10 litra po najvišji ceni. — Ponudite takoj.

Zaloga KLAVIRJEV

in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stingl i. t. d. — Tudi na obroke.
Jerica Hubad roj. Dolenc, Ljubljana, Hilšerjeva ul. 5.



Srajce

bavlja najceneje izdelovalna perila

R. Stermecki, Celje.

Vzorci 24 komadov vsakemu po povzetju na razpolago in kar ne ugaja se sprejme nazaj in vrne denar.

Pišite po en-gros cenik „B“ čez perilo.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.



Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene.

Kolesa — — — Styria, Waffelnrad,

F. STRUPI

CELJE

Kralja Petra cesta

Velet trgovina stekla, porcelana, svetilk ter raznovrstnih šip itd.